

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2026. № 1. ISSN 2307-2105

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2026.1.59>

УДК 658.15:004.9

Н. Л. Марусяк,

к. е. н., доцент кафедри фінансів і кредиту,

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4427-2238>

ЦИФРОВІЗАЦІЯ ФІНАНСОВИХ ВІДНОСИН ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ФІНАНСОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ

N. Marusiak,

PhD in Economics, Associate Professor of the Department of Finance and Credit,

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University

DIGITALIZATION OF ENTERPRISE FINANCIAL RELATIONS IN THE CONTEXT OF FINANCIAL TECHNOLOGY DEVELOPMENT

У статті досліджено трансформацію фінансових відносин підприємств в умовах розвитку цифрової економіки та активного впровадження фінансових технологій. Обґрунтовано, що цифровізація істотно змінює зміст, структуру та механізми фінансового менеджменту, перетворюючи фінансові відносини з інструмента забезпечення господарської діяльності на стратегічний ресурс розвитку підприємств. Розкрито вплив цифрових фінансових технологій, електронного документообігу, цифрових платіжних сервісів, ERP-систем, аналітики

великих даних і штучного інтелекту на внутрішні та зовнішні фінансові відносини підприємств. Показано, що використання цифрових рішень сприяє підвищенню оперативності фінансових операцій, прозорості грошових потоків, якості фінансового планування та обґрунтованості управлінських рішень, а також розширює доступ підприємств до фінансових ресурсів. Водночас визначено ключові ризики цифровізації, пов'язані з кібербезпекою, залежністю від цифрових платформ, технологічною несумісністю систем і регуляторною невизначеністю. Наголошено на необхідності формування комплексного підходу до управління цифровими трансформаціями фінансових відносин з метою забезпечення фінансової безпеки, стійкості та конкурентоспроможності підприємств у сучасних умовах.

The article examines the features of the development of enterprise financial relations in the context of the digital economy and the active implementation of financial technologies. It is substantiated that digitalization is one of the key factors in the transformation of financial management, as it significantly changes the content, structure, and mechanisms of financial relations both within enterprises and in their interaction with counterparties, financial institutions, and public authorities. It is shown that the transition to digital financial solutions leads to a shift from fragmented financial flow management to integrated digital systems based on electronic document management, digital payment services, ERP platforms, big data analytics, and artificial intelligence technologies.

The study proves that the implementation of digital financial technologies contributes to increasing the efficiency and speed of financial operations, reducing transaction and administrative costs, and enhancing the transparency of financial flows and the quality of financial information. This creates prerequisites for more effective financial planning, forecasting, and liquidity management, as well as strengthens internal control and financial discipline at enterprises. It is determined that the digitalization of financial relations expands enterprises' access to

alternative sources of financing and contributes to increasing their competitiveness in the context of globalization and intensified competition.

At the same time, it is established that digital transformation is accompanied by the emergence of new risks, in particular in the field of cybersecurity, protection of financial information, technological dependence on digital platforms and external providers, as well as regulatory uncertainty regarding the use of financial technologies. Emphasis is placed on the need to form a comprehensive approach to the digitalization of enterprise financial relations, which combines the use of innovative financial instruments with effective risk management and financial security assurance. The implementation of such an approach is able to ensure long-term financial stability, adaptability, and sustainable development of enterprises in the modern digital economy.

Ключові слова: *фінансові відносини підприємств, цифровізація, цифрові програмні рішення, фінансові технології, цифрові інструменти.*

Keywords: *enterprise financial relations, digitalization, digital software solutions, financial technologies, digital tools.*

Постановка проблеми. У сучасних умовах трансформації економічних систем під впливом цифрових технологій фінансові відносини підприємств зазнають кардинальних змін. Переважна частина фінансових операцій, управлінських процесів та звітних практик уже інтегрована в систему цифрових сервісів, що породжує нові виклики для управління фінансами підприємств. Ці тенденції обумовлені розвитком цифрової економіки, яка кардинально змінює логіку функціонування підприємницьких структур в умовах глобальної конкурентної боротьби, зростання вимог до ефективності фінансового менеджменту й необхідності адаптації до швидких технологічних змін. Проблема цифровізації фінансових відносин підприємств тісно пов'язана з важливими науковими та практичними завданнями, зокрема з пошуком ефективних моделей інтеграції фінтех-

технологій у систему корпоративного фінансового управління, оптимізацією бізнес-процесів та забезпеченням фінансової безпеки в умовах зростання кіберризиків. Це є особливо актуальним в контексті стрімкого розвитку FinTech-сервісів, відкритого банкінгу та регуляторних технологій (RegTech), що створюють як можливості для оптимізації діяльності підприємств, так і потенційні ризики, пов'язані з цифровою безпекою та регулюванням діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Останні роки засвідчують значний інтерес дослідників до теми цифровізації фінансових відносин. Значна частина наукових праць зосереджена на вивченні впливу цифрових фінансових технологій на традиційні фінансові інституції, зокрема банки, та на трансформацію фінансового сектору загалом. Коваленко В. у своїй праці розглядає цифрову трансформацію банківського сектору як відповідь на виклики сучасної економіки, підкреслюючи важливість впровадження цифрових інструментів та стандартів регулювання цифрових фінансових послуг[1].

Докієнко Л. розглядала сучасні глобальні тренди, інструменти та технологій цифрової трансформації фінансів підприємства [2]. Остапчук О., Баксалова О. та Бабій І. розглядають цифровізацію як один із ключових напрямів удосконалення фінансового менеджменту, акцентуючи увагу на розвитку інформаційних технологій. У своїх дослідженнях автори підкреслюють зростання значущості інформації в усіх сферах господарської діяльності, а також відзначають динамічний розвиток сучасних цифрових технологій і їх суттєвий вплив на формування та організацію бізнес-процесів підприємств [3].

Давиденко Н., Буряк А. та Ключка О. підкреслюють важливість застосування системного підходу при впровадженні цифрових технологій у фінансовий менеджмент, оскільки це сприяє підвищенню ефективності управління ресурсами, забезпечує точність аналітичних даних та гарантує прозорість бізнес-процесів у режимі реального часу [4].

Коло питань, що стосуються фінансових технологій та цифрової економіки, досліджено в ряді робіт, які охоплюють розвиток FinTech, аналіз інвестиційних трендів та ключових драйверів цифровізації фінансової екосистеми досліджували ряд вчених. Однак наукові праці, присвячені безпосередньо впливу цифрових фінансових технологій на фінансові відносини підприємств, а також аналізу їхнього використання в корпоративному середовищі, досі залишаються недостатньо розвинутими. Зокрема, більшість досліджень зазвичай фокусуються на банківському секторі або на глобальних тенденціях FinTech без деталізації впливу на внутрішні фінансові процеси підприємств, що зумовлює недостатній рівень наукового опрацювання проблематики, на подолання якого спрямована ця стаття.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою даної статті є аналіз впливу цифрових фінансових технологій на розвиток фінансових відносин підприємств в умовах цифрової економіки та визначення ключових практичних аспектів впровадження інноваційних фінансових інструментів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Формування фінансових відносин підприємств у цифровій економіці відбувається в умовах глибоких структурних змін, що охоплюють як внутрішні фінансові процеси суб'єктів господарювання, так і систему їх взаємодії з контрагентами, фінансовими установами та державними органами. Поширення цифрових технологій, фінансових платформ і мережевих моделей бізнесу зумовлює трансформацію традиційних фінансових механізмів, які раніше базувалися на паперовому документообігу, тривалих розрахункових циклах та ієрархічних управлінських структурах. У сучасних умовах фінансові відносини підприємств набувають динамічного, інтегрованого та даноорієнтованого характеру, що істотно змінює підходи до фінансового менеджменту та фінансової безпеки.

Інтеграція цифрових рішень з іншими корпоративними системами набуває ключового значення для забезпечення безперервного обміну релевантною інформацією, що створює передумови для своєчасного та адаптивного прийняття фінансових рішень. Це сприяє не лише підвищенню результативності фінансового менеджменту загалом, а й виступає визначальним чинником стабільності та конкурентоспроможності підприємства в кризових умовах, коли оперативність і обґрунтованість управлінських рішень мають критичне значення[5].

Цифровізація економіки трансформує процеси створення вартості та формує нові фінансові зв'язки між економічними агентами, які ґрунтуються на швидкому обміні інформацією, використанні цифрових платформ і мережових ефектах. Для підприємств це означає, що фінансові відносини перестають бути виключно інструментом забезпечення розрахунків і фінансування діяльності, а перетворюються на стратегічний ресурс розвитку, конкурентоспроможності та інноваційної активності.

Цифрові фінансові технології справляють комплексний вплив на систему управління фінансами підприємств, змінюючи логіку фінансового планування, контролю та аналізу. Фінансові технології являють собою інновації, засновані на використанні цифрових рішень у фінансових послугах, які здатні трансформувати бізнес-моделі та фінансові відносини між економічними суб'єктами. У корпоративному секторі це проявляється у переході від фрагментарного управління фінансовими потоками до впровадження комплексних цифрових систем, що забезпечують інтеграцію бухгалтерського обліку, фінансового аналізу, бюджетування та управління ліквідністю в єдину інформаційну екосистему.

Сучасні процеси цифрової трансформації створюють передумови для формування на підприємствах інтегрованої системи фінансового планування, що забезпечує автоматизацію стандартних операцій і дозволяє в реальному часі контролювати дотримання бюджетних параметрів. У результаті підвищується якість управлінських рішень, посилюється ефективність

фінансового менеджменту та формуються стійкі засади для довгострокового розвитку підприємства в умовах загострення конкурентної боротьби й зростання глобальних ризиків [6].

Одним із ключових напрямів трансформації фінансових відносин підприємств є автоматизація розрахунків та платіжних операцій. Використання інтернет-банкінгу, систем миттєвих платежів і цифрових платіжних платформ суттєво скорочує часові витрати на проведення фінансових операцій і зменшує транзакційні витрати. Цифрові фінансові сервіси сприяють підвищенню прозорості фінансових операцій та ефективності розрахунків, що має особливе значення для підприємств, інтегрованих у складні ланцюги створення вартості. У результаті фінансові відносини між підприємствами та їх контрагентами набувають більш гнучкого та прогнозованого характеру, що позитивно впливає на фінансову стійкість суб'єктів господарювання та розвиток економіки [7]

Важливим елементом цифровізації фінансових відносин є впровадження електронного документообігу, який забезпечує обмін рахунками, актами виконаних робіт та іншими фінансовими документами в електронній формі. Застосування таких рішень дозволяє підприємствам зменшити адміністративні витрати, підвищити оперативність фінансових розрахунків і мінімізувати ризики помилок, пов'язаних із людським фактором. У ширшому контексті електронний документообіг сприяє формуванню нової якості фінансових відносин, заснованих на довірі, прозорості та стандартизації фінансових процесів.

Цифровізація фінансових відносин підприємств також проявляється у використанні інноваційних фінансових інструментів, зокрема технології блокчейн та смартконтрактів. Застосування блокчейн-рішень дозволяє забезпечити автоматичне виконання фінансових зобов'язань за умови настання заздалегідь визначених умов, що істотно знижує ризики невиконання контрактів і підвищує рівень довіри між сторонами фінансових відносин. Блокчейн і токенизація активів створюють нові можливості для

корпоративних фінансів, змінюючи традиційні механізми фінансування та управління активами.

Паралельно з цим відбувається трансформація інвестиційних фінансових відносин підприємств, що зумовлена розвитком цифрових платформ залучення капіталу. Краудфандингові та краудінвестингові платформи, а також використання цифрових фінансових активів розширюють доступ підприємств до фінансових ресурсів, особливо у сегменті малих і середніх підприємств. У цифровій економіці фінансові відносини між інвесторами та підприємствами стають більш децентралізованими, що підвищує конкуренцію на ринку капіталу та стимулює інноваційну активність бізнесу.

Особливе значення в умовах цифрової економіки набуває використання великих даних та штучного інтелекту у фінансовому менеджменті підприємств. Фінансові дані стають стратегічним ресурсом, а здатність підприємств до їх ефективного аналізу визначає якість управлінських рішень і рівень фінансової стійкості [8]. Застосування алгоритмів штучного інтелекту дозволяє підвищити точність прогнозування грошових потоків, оцінки кредитних ризиків і фінансових результатів, що істотно змінює характер фінансових відносин, роблячи їх більш аналітично обґрунтованими та проактивними.

Інтеграція фінансових даних у межах ERP-систем сприяє формуванню єдиного цифрового середовища управління фінансами підприємства. Це дозволяє поєднати внутрішні фінансові відносини між структурними підрозділами підприємства з зовнішніми фінансовими зв'язками, забезпечуючи цілісність і узгодженість фінансових процесів. У результаті підвищується прозорість фінансової діяльності та якість корпоративного управління, що є важливим чинником зміцнення довіри з боку інвесторів і кредиторів.

Водночас цифровізація фінансових відносин підприємств супроводжується появою нових ризиків, насамперед у сфері кібербезпеки та

захисту фінансової інформації. Європейська комісія у своїх аналітичних звітах наголошує, що цифрові фінансові екосистеми підвищують вразливість підприємств до кібератак і технічних збоїв, що може призвести до значних фінансових втрат і порушення безперервності господарської діяльності [9]. У цьому контексті фінансова безпека підприємств набуває нового змісту, поєднуючи економічні, інформаційні та технологічні аспекти.

У цифровій економіці ключову роль у формуванні умов розвитку фінансових відносин підприємств відіграє регуляторне середовище. Для підприємств необхідне адаптивне регулювання фінансових технологій, яке поєднує підтримку інновацій із забезпеченням фінансової стабільності та захисту учасників фінансового ринку. Це означає потребу в узгодженні внутрішніх фінансових процесів із вимогами цифрового регулювання, зокрема у сфері податкової звітності, електронних платежів і захисту персональних даних.

Цифровізація податкових фінансових відносин підприємств сприяє підвищенню прозорості та ефективності взаємодії з державними органами. Перехід до автоматизованої податкової звітності та використання цифрових сервісів платників податків зменшує адміністративне навантаження на бізнес і сприяє зниженню рівня тіньової економіки. Водночас цифровий контроль з боку держави потребує від підприємств підвищення рівня фінансової дисципліни та якості фінансового обліку.

У системі внутрішніх фінансових відносин підприємств цифрові технології сприяють зниженню інформаційної асиметрії між менеджментом і власниками, підвищуючи ефективність контролю та стратегічного планування. Дослідження українських науковців підтверджують, що впровадження цифрових фінансових інструментів позитивно впливає на якість управлінських рішень і фінансову прозорість підприємств [1]. Це формує більш стійкі фінансові відносини в корпоративному секторі та сприяє зростанню інвестиційної привабливості підприємств.

Узагальнення ключових наслідків цифровізації фінансових відносин підприємств свідчить про їх подвійний характер. З одного боку, цифрові фінансові технології створюють суттєві переваги для підвищення ефективності фінансового менеджменту, прозорості грошових потоків та оптимізації витрат. З іншого боку, процеси цифрової трансформації супроводжуються появою нових ризиків, насамперед у сфері кібербезпеки, регуляторної невизначеності та технологічної залежності. Систематизацію основних переваг і ризиків цифровізації фінансових відносин підприємств наведено в таблиці 1.

Таблиця 1. Переваги та ризики цифровізації фінансових відносин підприємств

Переваги цифровізації фінансових відносин підприємств	Ризики цифровізації фінансових відносин підприємств
Підвищення оперативності фінансових операцій за рахунок автоматизації розрахунків та облікових процесів	Зростання кіберризиків, пов'язаних із несанкціонованим доступом до фінансової інформації
Зменшення транзакційних витрат і витрат на адміністрування фінансових процесів	Посилення залежності підприємства від стабільності цифрових платформ та ІТ-інфраструктури
Підвищення прозорості фінансових потоків і якості фінансової інформації	Ризик втрати або викривлення фінансових даних унаслідок технічних збоїв
Поліпшення фінансового планування та прогнозування на основі аналітики даних у реальному часі	Недостатній рівень цифрових компетентностей персоналу та управлінського складу
Розширення доступу до фінансових ресурсів і альтернативних джерел фінансування	Регуляторна невизначеність щодо застосування фінансових технологій
Підвищення ефективності управління ліквідністю та грошовими потоками	Порушення вимог щодо захисту персональних і фінансових даних
Зменшення впливу людського фактора на фінансові рішення та облікові операції	Імовірність помилкових управлінських рішень через некоректні алгоритми або неякісні дані
Посилення фінансової дисципліни та внутрішнього контролю	Фінансові втрати у разі збоїв або припинення роботи цифрових сервісів
Інтеграція фінансових процесів із контрагентами та фінансовими установами	Ризик технологічної несумісності різних цифрових систем
Підвищення конкурентоспроможності підприємства в умовах цифрової економіки	Посилення залежності фінансових відносин від зовнішніх технологічних провайдерів

Впровадження цифрових фінансових технологій забезпечує зростання оперативності фінансових операцій за рахунок автоматизації розрахунків і

обліку, зниження транзакційних витрат, підвищення прозорості фінансових потоків і якості фінансової інформації. Це створює умови для більш ефективного фінансового планування, управління ліквідністю та розширення доступу підприємств до фінансових ресурсів, а також сприяє посиленню внутрішнього контролю та конкурентоспроможності бізнесу.

Водночас цифровізація супроводжується підвищенням кіберризиків, зростанням залежності від цифрових платформ і зовнішніх технологічних провайдерів, а також ризиками втрати або викривлення фінансової інформації внаслідок технічних збоїв. Додатковими викликами залишаються недостатній рівень цифрових компетенцій персоналу, регуляторна невизначеність, загрози порушення вимог захисту даних і ризик технологічної несумісності цифрових систем, що ускладнює інтеграцію фінансових процесів.

Таким чином, розвиток фінансових відносин підприємств у цифровій економіці є багатовимірним процесом, що охоплює технологічні, економічні та інституційні трансформації. Цифрові фінансові технології виступають важливим каталізатором підвищення ефективності фінансових відносин, водночас висуваючи нові вимоги до управління ризиками, фінансової безпеки та регуляторної відповідності. Комплексний підхід до цифровізації фінансових відносин здатний забезпечити довгострокову фінансову стійкість підприємств і сприяти їх адаптації до викликів цифрової економіки.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямі.

Проведене дослідження дозволяє дійти висновку, що формування фінансових відносин підприємств у цифровій економіці є результатом комплексних і взаємопов'язаних трансформацій, зумовлених активним упровадженням цифрових технологій, фінансових інновацій та нових моделей взаємодії між економічними агентами. Цифровізація суттєво змінює зміст і механізми фінансових відносин, перетворюючи їх із допоміжного інструмента забезпечення господарської діяльності на стратегічний ресурс розвитку, підвищення конкурентоспроможності та фінансової стійкості підприємств.

Інтеграція цифрових фінансових рішень з іншими корпоративними системами забезпечує безперервність інформаційних потоків, підвищує оперативність і обґрунтованість фінансових рішень та створює умови для переходу до проактивного фінансового менеджменту. Використання цифрових платіжних систем, електронного документообігу, ERP-рішень, аналітики великих даних і штучного інтелекту сприяє підвищенню прозорості фінансових процесів, оптимізації грошових потоків і зниженню транзакційних витрат, що позитивно впливає на фінансові результати діяльності підприємств.

Цифрові фінансові технології істотно трансформують як внутрішні фінансові відносини підприємств, так і їх зовнішні взаємозв'язки з контрагентами, інвесторами, фінансовими установами та державними органами. Особливого значення в цьому контексті набуває цифровізація інвестиційних і податкових фінансових відносин, яка розширює доступ до фінансових ресурсів, підвищує фінансову дисципліну та сприяє зростанню довіри між учасниками економічних процесів.

Водночас цифровізація фінансових відносин супроводжується появою нових ризиків, насамперед у сфері кібербезпеки, захисту фінансової інформації та регуляторної невизначеності. Це зумовлює необхідність формування комплексної системи фінансової безпеки підприємств, яка поєднує економічні, технологічні та організаційні інструменти управління ризиками. Важливу роль у цьому процесі відіграє адаптивне регуляторне середовище, здатне забезпечити баланс між стимулюванням фінансових інновацій і підтриманням фінансової стабільності.

Перспективи подальших наукових досліджень у цьому напрямі пов'язані з поглибленим аналізом впливу окремих фінансових технологій на ефективність окремих фінансових відносин підприємств, зокрема в розрізі масштабів бізнесу.

Література

1. Коваленко В. В. Цифрова трансформація банківського сектору економіки України. *Фінанси України*. 2021. № 3. С. 84-98.
2. Докієнко Л.М. Цифрова трансформація фінансів підприємства. *Підприємництво та інновації*. 2022. Випуск 22. С. 18-25.
3. Остапчук О., Баксалова О., & Бабій І. Суть та тенденції зміни фінансового менеджменту в умовах посиленої цифровізації економіки. *Modeling the Development of the Economic Systems*. 2022. № 4. С. 167-172.
4. Давиденко Н., Буряк А., Ключка О. Цифровізація фінансового менеджменту підприємств. *Сталий розвиток економіки*. 2025. № 2 (53), 417-422.
5. Бадяєв О. Цифрова трансформація фінансового управління підприємством в умовах кризи. *Modeling the development of the economic systems*, 2024. (2). 253-258.
6. Марусяк Н. Л. Цифровізація фінансового планування на підприємстві: стратегічний підхід до забезпечення сталого економічного розвитку. *Ефективна економіка*. 2025. № 4. URL: <https://nauka.com.ua/index.php/ee/article/view/6261/6337>
7. Гнездовський О., Домашенко С., & Морозов Д. Вплив цифрового фінансового простору на економічний розвиток: аналіз потенціалу та перспективи для України. *Економіка та суспільство*. (2024). (65). URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4494>
8. Кононенко Ж. А., Карнаухова Г. В. Фактори цифровізації в аналітичній діяльності підприємств. *Економіка: реалії часу*. 2023. № 6 (70). С. 62-69.
9. European Commission. URL: https://finance.ec.europa.eu/digital-finance_en

References

1. Kovalenko, V.V. (2021), "Digital transformation of the banking sector of the Ukrainian economy", *Finansy Ukrainy*, vol. 3, pp. 84-98.
2. Dokiienko, L.M. (2022), "Digital transformation of enterprise finance",

Pidpryiemnytstvo ta innovatsii, vol. 22, pp. 18-25.

3. Ostapchuk, O. Baksalova, O. and Babiy, I. (2022), “The essence and trends of change in financial management in the context of increased digitalization of the economy”, Modeling the Development of the Economic Systems, vol. 4, pp. 167-172.

4. Davydenko, N. Buryak, A. and Klyuchka, O. (2025), “Digitalization of financial management of enterprises”, Stalyj rozvytok ekonomiky, vol. 2 (53), pp. 417-422.

5. Badiaiev, O. (2024), “Digital transformation of enterprise financial management in crisis conditions”, Modeling the Development of the Economic Systems, vol. 2, pp. 253-258.

6. Marusiak, N.L. (2025), “Digitalization of financial planning at the enterprise: a strategic approach to ensuring sustainable economic development”, Efektyvna ekonomika, vol. 4, available at: <https://nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6261/6337> (Accessed 2 January 2026).

7. Hniezdovskyi, O. Domashenko, S. and Morozov, D. (2024), “The impact of the digital financial space on economic development: analysis of potential and prospects for Ukraine”, Ekonomika ta suspil'stvo, vol. 65, available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4494> (Accessed 2 January 2026).

8. Kononenko, Zh.A. and Karnaukhova, G.V. (2023), “Factors of digitalization in the analytical activity of enterprises”, Ekonomika: realii chasu, vol. 6 (70), pp. 62-69.

9. European Commission (2025), available at: https://finance.ec.europa.eu/digital-finance_en (Accessed 2 January 2026).

Стаття надійшла до редакції 09.01.2026 р.